

sebeno taka, ki še nikoli v zemlji lžala ni. Znano nam je pa tudi, da je skoraj v vsaki zemlji kolikor toliko mišice, v nekteri več, v drugi manj; zatega voljo bi znale biti mrtvaške kosti iz nekterih pokopališč bolj strupene, kakor iz drugih. Da! jez bi nobenemu merzličnemu ne svetoval na pokopališče iti mrtvaški kosti glodat ali njih prah grudit; zakaj meni se nikakor nedolžne ne zdijo. In na to so še precej ostudne; in zmirom je bolj varno, ako je treba mišico iz apoteke zapisati; se saj vé, kaj in koliko se je dobí, in bolniku dá brez nevarnosti. (Dal. pr.)

Boji in igre mravelj.

Če tudi med mravljinci neka ljubezen in složnost bivata, se vendarle jamejo preganjati, kadar se jih v enem mravljišču odveč zaredí; pa niso kervoločni in ne prežijo razkačeni kot drugi merčesi na protivnike svoje; marveč se iz mravljišča povzdignejo in zgrabijo pod milim nebom kakor trume pravih vojakov.

Lahkorožniki so vsi od konca do kraja. Čeljust, tenek žalec, in rudečkast strup so jim vse bojno orodje. Le mravlje delavke, nič bojzljive, se na borišče podajo. Manjih nikakor ni strah pred večimi; obesijo se namreč ali na-nje ali jih pa po vojaško obstopijo in nemudoma overajo, se v beg podati. Zlo hrabri so mravljinci in kar nič bojzljivi; čudovito je pa, da rajši glavice in nožice zgube kakor vojsko. Obe stranki se napadeta neprevidoma in davite se hudo. Če je nadlegovana stranka slabejša, berž mnogo zaveznikov v pomoč dobí.

Ako hočeš, dragi bravec, mravljince vojake viditi, se napoti v gojzd ali gaj; tamkaj je njih bojišče, in vidil boš, kako se tamnorudeče mravlje z mravljami različnih gnjezd bojujejo in velikokrat druge memo popotne kerdela merčesov na vso moč po šegi nekdanjih vitezov klatežev napadejo. Nekterikrat se bližajo trume dveh naselitev ena drugi tako mnogobrojne, da večkrat pot, ki je po sto korakov dolga, štiri čevlje na široko pokrijejo in se potem napadejo. Da bi jih sužnost ne doletela, se hrabro mérijo in odbijajo. Na tisuč in tisuč se jih kolje, pa le po dve in dve; po zmagi pa podé zmagovavci užugane v svoj luknjičasti zemeljski tabor. Navadno se boj med dvema in dvema uname, kar sem že prej rekel, ki se po malem sprejemate. Pa ne le na ti ali uni strani se tako godí, ampak na vseh. Kako živo, zgrabivši se, je vse od konca do kraja, dragi bravec, ti dopovedati nisem v stanu, dasiravno sem jaz sam boje teh majhnih pa tako zelo hrabrih živalic pred nedavnim gledal in občudoval, ki so me resno v serce ganili.

Rekel sem že, da orožje mravelj je tudi rudečkast strup. Res je, da se mravlje zdaj pa zdaj z onim strupom škropé, potem pa v prahu se valjaje dolgo med saboj koljejo, dokler tretja na pomoč ne pride in zmago gotovo stori; nekterikrat se jih pa več pridruži in si nožice tako zapletejo, da se jih sčasoma večkrat deset skupaj ruje in toto se godí do večera. Ko namreč zadnji žarki rumenega solnca izza gore blišče in se ponočna tihota že bliža, se trume obeh strank malo po malo v svoje prebivališča vernejo, mrtve in ranjene temni noči prepusté, ujete pa obstopijo in s saboj tirajo. Ko se hitro drugi dan zazori, planejo zopet kerdela združene izspred in izzad od vseh strani na bojišče, se pričnejo serditi in silno hudo boriti; pa če tudi tako razkačene, vendar-le umejo ločiti prijatle od sovražnikov. Nadlegovaš na bojevališču mravljinka, mu ni mar za to; naprej se hití bojevati in je še le kaj uren. Vsikdar, ko jeden proti drugemu dirjata, imata široko odperete čeljusti, se le malokdaj ž njimi poprimeta, in ako to storita, se berzo popustita, potlej objameta, milujeta in poprijaznita, se vé da samo tadaj, kadar sta taistega zarodka; sovražnika se bojujeta in obnašata vse drugače. Med bitvijo odpeljejo eni v sužnost s seboj vse, kar zmagi zapade,

drugi pa pridni ostanejo pri bitvi in še drugi se razidejo po logu hrane iskat.

Zopet drugačni so boji temnorudečih mravelj s kervorudečimi, ktere v male čete razdeljene pa dobro vredjene blizo svojega kupa une pričakujejo in vsakega sovražnikov posamesno napadejo, kakor hitro se jim preblizo upa. Toti boj je kaj mičen in čudapoln. Obe stranki se želite napasti neprevidno. Se bližajo temnorudeči sovražniki s silo, si pošljejo kervorudeči hitro hitro po domá ostale, kateri v velikih četah zdajci na pomoč prihité, sovražnika obsujejo in se potem ž njim mérijo, da je kaj! Toto je viditi cele tedne v eno mer vsaki dan med mravljiščama, ki ste precej daleč eno od drugega, če ste le v eni zagradi in ako mravljincov cestice v nasprotno krajino peljejo.

Vidili smo doslej, kakošni so mravelj boji in kako junaško se vedejo one v taistih. Zdaj Vam naj pa še povem od iger kaj, ki so tudi mične in zabavne. Kadar izza goré prisije zlatorumeno solnce in žarke svoje skozi košato drevje v mravljišče upre, se na svetlo pokažejo njega prebivalci in naglo vse mergolí ter kupoma jih je nad pohištvom. Zdaj se prične radovanje. Spopadete in zgrabite se dve in dve mravlji iz norčije s kleščami ali čeljustmi za vrat, za glavo, za noge vzdigovaje se. Terkate si glavo ob glavo, spodnašate si noge. Prav priljudno in živo se zadržite in jako radujete. Od prevelike radosti se nosite in poljubujete. Ne znate si kaj od veselja: z nogami se prijemate utikaje si glavo med perve noge in povzdigujete prvi konec života navpik. Druge se igrajo kot psički, ki se tudi navpik povzdigujejo, urno zabračajo in mečejo, kakor da bi se gristi hotle.

Tako se bojujejo in igrajo mravlje. Ne vem, ali je kaj dosti naših bravecov to že kterikrat gledalo? L. G.

En dan v Karlovcu.

O Hervatih se dan današnji mnogo govori. Eni jih hvalijo, drugi jih grajajo. Bližnji sosed njihov biti, pa jih nikdar ne obiskati, ne bi prav bilo. Tako sem si jez mislil in te svoje misli nekim prijatlom svojim razodel. Tudi oni so bili enakih misel, zato smo se berzo zastopili in kakor hitro nam je čas pripustil se na pot vzdignili.

Kmalí smo bili preko Kolpe na hervatski zemlji. Moj prijatelj nas je povabil k svoji kumi S., ker smo bili vsi prav gostoljubno sprejeti, lepo postreženi. Hvala Bogu! — je rekel naš kučegazda, bil je Kranjec po rodu — mi na Hervaškem smo dobili skoraj vse nekdanje stare naše pravice nazaj, in če je Božja volja, bo kmali vse bolje pri nas. Naš kotar (Bezirk) Bosiljevački je stal vlado prešla leta po 16.000 — 18.000 gold., zdaj po novem ustavu bo koštal samo kake 3 — 4000 gold. Ker se bodo državni stroški toliko zmanjšali, se bodo tudi davki počasi znižali, in mi bomo še srečne čase doživeli, kakor se kaže. Kako pa pri vas na Kranjskem? Pri vas je še vse pri starem? Bog zná, je rekel, ali se bo tudi pri vas na Kranjskem kadaj kaj na boljše obrnilo. Pri nas se piše iz kancelij že vse v našem jeziku, zakaj se ne bi to zgodilo tudi pri vas? H čemu toliki razloček med vami in nami; saj smo vsi enega cesarja, vsi enega Boga! — Nato sem mu jaz rekel, da se nadjamo tudi mi takih preuredb, ktere so Hervatom že podeljene, ker presv. cesar je zaterdil, da je resnična želja njegova vso Avstrijo tako poravnati in preustrojiti, da bomo imeli vsi enake pravice, vsi enake dolžnosti. Zakaj bi mi imeli še dalje po 20—30 uradnikov, za to, kar bi lahko 5 ali 10 uradnikov opravilo, kakor pred letom 1848. — Še malo smo se pogovorili, zapeli „otok bleški“ in se serčno poslovili od prijaznega kučegazda.

Ker nismo mojega dobrega prijatla g. L. a domá našli, smo se kar naprej odpeljali po gladki Luizini cesti proti Karlovcu, kamor smo zvečer dospeli. Drugo jutro sta nas zarano obiskala dva znanca, gosp. T. Karlovčan, in

g. L. iz bližnje okolice. Karlovčan je bil iskren rodoljub, ki nas je jako prijazno pozdravil: „Dobro došli, bratje Slovenci, Bog vas sprimi na hervatskoj zemlji.“ On nas je potle okoli po Karlovcu vodil in nam blagovoljno razkazal imenitnost malega pa prav prijetnega grada (mesta). „Kako se pri vas na Kranjskem kaj obnašate?“ je prašal. Pri nas se je národna zavest tako silno izbudila, kakor še nikdar poprej. Ni še dve leti od tega, je djal, ko je bilo pri nas še vse nemško bolj kot v Frankobrodu, sedaj pak, hvala Bogu, smemo biti to za kar nas je Bog stvaril — Hervati-Slovani. Ni ga v celem Karlovcu, ne v Zagrebu, ne menda po celi Hervaški deželi več človeka, ki bi si še upal nam naše pravice kratiti. Vsi smo ene misli in ene volje z združeno močjo čversto napredovati na edino pravem potu, na narodni podlagi. Prizadevali si bomo, da bomo druge že izobražene narode dohiteli, za kterimi smo jako zaostali, in, ako Bog dá in sreča junaška, bomo svoj namen dosegli. Vsa naša gospoda mala in velika je uz narod pristala, je pod narodno zastavo stopila. Uradnikom našim je bilo dano tri mesce odloga za učenje hervaščine, in to je izdalo. Možje, ki niso poprej znali družega kot „deutsch, deutsch“, znajo sedaj že lepo hervatski pisati in govoriti. Kaj ni to prav? saj jih mi plačujemo, zakaj ne bi toraj naši bili?“

Tako je govoril moj pobratime karlovački. Da so njegove besede resnične bile, sem se kmali prepričal. Vsaki gospod, ki nas je srečal, nas je lepo po domače pozdravil z „dobro jutro“. Poslušal sem tudi nalašč gospôdo obojega spola, v katerem jeziku da se med sabo pomenja, pa iz njenih ust ni bilo družega čuti, kakor milozvučni hervatski jezik. V kterokoli štacuno ali hišo smo stopili, povsod nas so lepo po domače nagovorili. Serce mi je veselja igralo; al hitro se me je žalost lotila, ko sem se spomnil domovine svoje. Kdaj nek se bomo mi kot Slovenci izobrazili in omikali, ako nam naša gospôda in naše glavne mesta med Nemce desertirajo in nas sirote same puščajo. Pa vernimo se nazaj v Karlovec! Potem ko smo vse po mestu in okoli mesta pregledali, smo šli tudi č. o. o. frančiškane pohoditi (obiskati). Oj, to vam so sami verli možjé, vsi uneti za čast božjo in blagor svoje domovine. Razkazali so nam prijazno vës samostan, pogledali smo tudi spodnjo gimnazijo, na kateri se letos skoraj vsi predmeti že v hervaškem jeziku razlagajo. Posebno smo se začudili, ko so nam pokazali tri krasne verpce od šolskih zastav vse s hervaškimi napisi, ktere so darovale plemenite gospé hervaški gimnazijalni in normalni možki in ženski mladeži. Te verpce so bogato pozlačene; vsaka njih veljá čez 300 gold. — Ko smo vse to ogledali, smo se še na visoki turn frančiškanski popeli. Naš trud ni bil zastonj. Res krasen pogled sem vžival pred nekoliko leti v Benetkah s sv. Marka turna; al tudi pogled iz visokega frančiškanskega turna v Karlovcu je tako lep, da se ne bi človek tega nadjal. Na eni strani kipí v oblake dalmatinski Velebit in nebotični Klek, na drugi strani se vidijo v daljavi kranjski Gorjanci, na tretjo stran pa se očem odpre neizmerna ravnina, ki se vleče proti Sisku vse naprej do Belega grada in do črnega morja. Ne najmanjšega hribca ni moč zapaziti, kolikor daleč okó nese. — Britka žalost pa me je presunila, ko sem svoje oči obrnil proti jugu na turško zemljo. Iz Karlovca je namreč blizo do Turškega; pet ur hoda, pa se pride do tiste nesrečne dežele, v kateri stokajo kristjani, naši bratje, pod težkim jarmom že preko 500 let. Oj, kako strašno je bilo takrat, kadar so kervoloki Turki tudi po naši kranjski deželi palili, ropali in ljudi klali; več kot 150 let je ogerska dežela pod njihovim nepodnosnim jarmom zdihovala; dvakrat se je že naš Dunaj pred grozovitnim Turčinom tresel. Zdaj se nam, hvala Bogu, ni Turka več bati; iztirali smo ga popolnoma iz Avstrije; al ubogi kristjani na Turškem stokajo še dandanašnji v turški sužnosti, nihče jih ne pomiluje, nihče se jih ne usmili. Da!

nemškutarska „Presse“ in „Ost-Deutsche-Post“ jih še ogo-varja in psuje, kervoloke Turke pa zagovarja! Privošil bi jaz vrednikom teh dunajskih časopisov, da bi sami nekoliko let poskusili žalostno življenje uboge raje na Turškem; potle bi kmali drugači govorili. Prepričan sem, ako bi pod sultanovo komando živelo 8 milijonov Nemcov namesto 8 milijonov Slovanov, ne bi bilo več sleda in tira od Turčina v Evropi. Cela Nemčija bi se vzlignila, če bi treba bilo in svoje sorodnike rešila turške sužnosti. Slovani pa so ter-peli in menda bodo še dalje terpeti. — Vse take misli so me obhajale, ko sem se oziral na kervavo Turčijo in gledal bosanske in hercegovinske gore.

Popoldan sem naletel na nekega Kranjca, v katerem sem kmalo spoznal svojega starega znanca. Pa kako sem se začudil, ko mi začne on čez Hervate strašno tožiti, kako da so neusmiljeno vse ptujce ob službo pripravili in še Kranjcem ne prizanesli, ki so vendar slovenske kerví, kakor oni. Oj! koliko — je rekel — sem moral jaz že od njih prestati samo zavoljo tega, ker nisem Hervat in zdaj sem še službo zgubil. — To se je meni skoraj neverjetno zdelo od Hervatov, da bi oni nas Slovence tako prezirati mogli. Ko nas je toraj naš karlovški ciceron na večerjo k sebi povabil, je bilo moje prvo vprašanje zavoljo tega. „Oj bedalija — pravi on — slobodno bi nam Hervatom s krampom na čeli puščali, ako bi prezirali vas Slovence. Mi ljubimo ljudstvo slovensko kakor svoje, mi vam vse dobro privoščimo ravno tako kot sebi. Al vaše nemškutarje, kterih je bilo mnogo med nami, bolj sovražimo kot prave Nemce, ker oni so saj Nemci, vaši nemškutarji pa niso krop ne voda; zato jim smo rekli: hajd z Bogom! Pravih Slovencev pa ne damo od sebe po nobeni ceni. Imamo v Zagrebu in drugod po Hervaškem še dosti Kranjcev, ktere imajo Hervati ravno tako radi ali pa še raje ko rojene Hervate. Al za službe gré nam vsem terda, Kranjcem kot Hervatom, ker uradnikov je pri nas že tretji del manj kot jih je pred enim letom bilo.“ — S tem odgovorom sem bil zadovoljen; mislim, da je popolnoma resničen. Ko smo odvečerjali, je prišlo petje na versto. Mi smo popevali naše slovenske. Med njimi so bile ene tako smešne, da je htelo vse popokati od smeha. Hervatje pa so popevali lepe hervaške pesmice. Včasí smo pa tudi obrnili in pokazali, da znamo tudi mi hervaške. Na to nam so oni odgovorili s slovenskimi, ktere jim tudi niso neznane.

Drugo jutro smo se od prijaznega Karlovca poslovili. Vedno nam bo v radostnem spominu ostal. Samo to moram še dostaviti, da kdor misli Karlovec obiskati, naj ne pozabi si mošnjico dobro napolniti, zakaj na visoke račune se menda Hervatje še bolj zastopijo ko Kranjci.

Загорскн.

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Ker iz urnih rok naših gospodov predstavljavcov smemo pričakovati, da bojo urnopisni zapisniki hitro na svetlo prišli, bomo le ob kratkem omenili, kaj se je v deželnem zboru, ki je bil za zdaj sklenjen v saboto, godilo na dalje.

Gosp. Ambrož je nasvetoval prošnjo do državnega ministerstva za začasno oprosteno posebno pridnih kmetijskih učencov od vojaščine (soldatov); gg. Derbič, dr. Bleiweis, Guttman in dr. Toman so podperali ta predlog, dr. Bleiweis je dokazal, da tudi štípendije imajo še ostati; gosp. Derbič je še posebno omenil, da sploh rekrutna postava potrebuje preuredbe tudi o družih rečéh; tudi gosp. Kromer je govoril o tej zadevi. Gosp. dr. Zupan in Dežman, sicer v vsem tem edinih misel s prejšnjimi govorniki, vendar mislita, da take postave spadajo v opravilstvo državnega zbora, zato naj se temu ta reč prepusti. In tako je bilo tudi sklenjeno.